

Themabijeenkomst 'Werken aan kwaliteit in groene advisering'

17 november 2017, Helicon, Velp

Aanleiding voor de bijeenkomst

Het Netwerk Groene Bureaus stimuleert de kwaliteit van ecologische advisering met onder meer zijn gedragscode, het stellen van kwaliteitseisen aan zijn (toekomstige) leden, kennisbijeenkomsten en zijn klachtenregeling. Het NGB ziet de resultaten van zijn werk terug in het werkveld waar het NGB-lidmaatschap veelal voorwaarde is bij het verlenen van opdrachten. In juridische en bestuurlijke procedures wordt de deskundigheid van een ecologisch adviesbureau onderstreept door te vermelden dat het adviesbureau lid is van het NGB. Maar kwaliteit kan altijd beter!

Doel van de bijeenkomst

Verdere verbetering van kwaliteit vraagt zicht op verbeterpunten die voor de beroepsgroep en voor de maatschappij relevant zijn. De bijeenkomst heeft tot doel verbeterpunten te inventariseren én met elkaar te bespreken hoe de gewenste verbeteringen zijn te bereiken. Bronnen voor verbeterpunten zijn intercollegiale toetsing en feedback van mensen die we bij de uitvoering van ons werk tegenkomen.

Doel van de bijeenkomst is ook om de zzp-ers in de flexibele schil van de leden meer te betrekken bij de kwaliteitsdiscussies binnen het NGB. Enerzijds om hen te informeren over wijze waarop het NGB met kwaliteit om wil gaan, anderzijds om hun visie op kwaliteit en mogelijkheden voor verbetering te benutten. De dag staat dan ook open - op uitnodiging van de NGB-leden - voor deze zzp-ers.

Derde en laatste doel is ook prikkelen en geprikkeld worden op het gebied van kwaliteit. Openstaan voor feedback is daarvoor een vereiste!

Werken aan kwaliteit in groene advisering

Na een inventarisatie van verbeterpunten en presentaties over de communicatieve kant van kwaliteit spreken de deelnemers elkaar over mogelijkheden om de (beeldvorming over) kwaliteit te verbeteren, door zowel acties binnen de eigen werkwijze, binnen het eigen bedrijf als binnen het NGB. Uitwisseling van ervaringen en ideeën vindt plaats via het bespreken van cases. Daarin staan interpretaties van concrete situaties centraal, met een focus op ecologische kwaliteit, juridische kwaliteit, communicatieve kwaliteit en integriteit. Voorbeelden van cases vindt u op de volgende pagina.

Deelnemers: leden van het Netwerk Groene Bureaus en zzp-ers uit de flexibele schil van NGB-leden.

Locatie en datum: Helicon, Larensteinselaan 26b, 6882 CT Velp

Datum: vrijdag 17 november 2017

Organisatie: Netwerk Groene Bureaus

Kosten: Aan deelname zijn geen kosten verbonden

Inschrijven: <http://www.netwerkgroenebureaus.nl/werkenaankwaliteit>

Voorbeelden van cases: hoe interpreteer je concrete situaties?

Ecologische situatie: Wegschrijven of extra onderzoek?

Een beschermde soort is aanwezig (NDFF-waarneming) in een marginaal habitat. Ga je dat 'wegschrijven' (want het stelt toch allemaal niet zoveel voor en het gaat waarschijnlijk maar om enkele exemplaren) of is dat juist aanleiding voor extra onderzoek en - als de soort er echt zit ook - extra inzetten op mitigatie en compensatie?

We kijken vaak vooral naar de actuele situatie: soort zit in intensief agrarisch landschap, marginaal habitat, dus weinig toekomstperspectief en de moeite van het beschermen niet waard. Of kijken we vanuit de historische context: wat er nu nog zit is restantje van een ooit florerende populatie in een omgeving met prima habitat, dus laten we ons best doen om die laatste beesten te behouden.

Ecologische situatie: Is een verblijfplaats nog een verblijfplaats?

Is een dit jaar niet-bezette steenuilnestkast/dassenburcht/vleermuisverblijfplaats nog steeds een verblijfplaats? Voor de das wordt in het kennisdocument (Bij12) gesteld: "Een vaste voortplantingsplaats of rustplaats van dassen wordt gedefinieerd als een dassenburcht die tekenen van recent gebruik door een das heeft, of een onbewoonde dassenburcht die tot maximaal vijf jaar geleden als bewoond is vastgesteld door een dassenskundige, als de onbewoonde dassenburcht in een bestaand territorium ligt." Als er geen historisch-ecologisch onderzoek is gedaan naar een niet bezette dassenburcht, hoe ga je dan ooit vast stellen dat deze al 5 jaar niet is bewoond?

Juridische situatie: is de voortplantingsplaats vernield of is zorgvuldig gewerkt?

In een weidegebied dat bouwrijp gemaakt moet worden is zowel voortplantingswater als winterbiotoop van de poelkikker aanwezig. Er is daarom een ecologisch werkprotocol opgesteld en in nabijgelegen gebied geschikt voortplantings- en overwinteringshabitat aangelegd. Tijdens het dempen van sloten zijn zo veel mogelijk poelkikkers weggevangen en in het compensatiegebied uitgezet. Het betreffende bureau is van mening dat deze werkzaamheden zonder ontheffing kunnen worden uitgevoerd. Er blijft in het gebied (dankzij de compensatie) immers voldoende habitat over (dus geen overtreding van artikel 3.5 lid 4) en het feit dat er poelkikkers gemist zullen worden en dus zullen worden gedood is geen overtreding van art. 3.5 lid 1, want er wordt zorgvuldig gewerkt, dus geen sprake van opzettelijk doden. Of is er wel sprake van overtreding art 3.5 lid 4 (want wel degelijk vernielen van voortplantings- en rustplaats) en art. 3.5 lid 1 (want voorwaardelijke opzet)?

Integriteit: voorkennis bij aanbesteding

Een ecologisch bureau heeft onderzoek verricht en advies gegeven voor een groot infrastructureel project. Het bureau wordt in de aanbestedingsfase van het project benaderd door één van de inschrijvers om mee te werken aan de inschrijving. (Hoe) kan dat?

Integriteit: ecologie bij een aannemersbedrijf

Een zusteronderneming of onderdeel van een groter bedrijf [bijv. groot ingenieursbureau of aannemer] voert een ecologische toetsing uit voor een werk van het eigen bedrijf of begeleidt het werk. (Hoe) kan dat?

Programma themabijeenkomst 'Werken aan kwaliteit in groene advisering'

9:30 uur	Inloop	
10:00 uur	Opening Toelichting op de dag	Jort de Bosch Kemper directeur Bureau Viridis / bestuurslid Netwerk Groene Bureaus
10:15 uur	Hoe (een deel van) de buitenwereld tegen ons aankijkt Uitzending van De Monitor (KRO-NCRV) 'Dier en Bouw', 7 mei 2017 (https://www.npo.nl/de-monitor/07-05-2017/KN_1689723)	
10:45 uur	Discussie: wat leren we van deze uitzending?	
11:15 uur	PAUZE	
11:45 uur	Imago, hoe werkt dat?	Jan Hendrik de Groot Tauw
12:05 uur	Over belangenverstrengeling en integriteit	Erik Matla Antea Group
12:25 uur	Discussie	
12:45 uur	LUNCH	
14:00 uur	Interactieve sessies	Facilitator
	1a <i>Ecologische kwaliteit</i> : wat is dat, hoe zorg je daarvoor? Ecologische interpretatie van situaties, effecten, voorspellingen.	Gert Hoogerwerf Natuurbalans
	1b <i>Ecologische kwaliteit</i> : wat is dat, hoe zorg je daarvoor? Ecologische interpretatie van situaties, effecten, voorspellingen.	Pauline Maas RPS
	2a <i>Juridische kwaliteit</i> : wat is dat, hoe zorg je daarvoor? Juridische interpretatie van situaties.	Beno Koolstra Arcadis
	2b <i>Juridische kwaliteit</i> : wat is dat, hoe zorg je daarvoor? Juridische interpretatie van situaties.	Roel Strijkstra Altenburg&Wymenga
	3 <i>Communicatieve kwaliteit</i> : wat is dat, belang voor je imago, omgaan met je omgeving.	Lotte Kersbergen / Jan Hendrik de Groot Tauw
	4 <i>Integriteit</i> : de schijn van belangenverstrengeling voorkomen.	David van Uden BTL
15:15 uur	PAUZE	
15:35 uur	Presentaties van de resultaten van de parallelsessies	
16:15 uur	Discussie over: <ul style="list-style-type: none">• Kwaliteit: wat zijn de bottlenecks, hoe gaan we daarmee om, wat kan het NGB bijdragen?• Integriteit: wat zijn de bottlenecks, hoe gaan we daarmee om, wat kan het NGB bijdragen?	Jort de Bosch Kemper directeur Bureau Viridis / bestuurslid Netwerk Groene Bureaus
17:00 uur	Sluiting en drankje	

Achtergrond: kwaliteitsborging door het Netwerk Groene Bureaus

Binnen de branche van groene adviesbureaus voorziet het Netwerk Groene Bureaus (NGB) in kwaliteitsborging van zijn leden. Het NGB is de brancheorganisatie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging van groene adviesbureaus. De doelstelling van 'kwaliteitsbevordering' komt voort uit de basisgedachte dat kwaliteit altijd beter kan; de doelstelling 'belangenbehartiging' uit de basisgedachte dat bureaus alleen kwaliteit kunnen leveren als de werkomstandigheden dat toestaan. Ongeveer tachtig adviesbureaus (leden en kandidaten voor het lidmaatschap) werken binnen het NGB samen om deze doelstellingen te realiseren. Deze bureaus vormen een substantieel deel van de markt van adviesbureaus op het gebied van natuur.

De kwaliteit van advisering is niet vanzelfsprekend. De concurrentie tussen adviesbureaus is aanzienlijk wat tarieven onder druk zet met het risico van kwaliteitserosie. Late of onzorgvuldige opdrachtverlening kan leiden slechte omstandigheden voor het uitvoeren van benodigd onderzoek (haastwerk). Opdrachtgevers zetten vanuit hun specifieke belangen bureaus soms onder druk om kwalitatief minder goed onderzoek te doen of de uitkomsten van het onderzoek te manipuleren.

Kritiek

Bureaus die adviseren in relatie tot natuurwetgeving en maatschappelijke activiteiten, ondervinden van tijd tot tijd kritiek op hun functioneren. Met enige regelmaat stellen natuur- en milieufederaties, lokale natuurbeschermingsgroepen en anderen dat de advisering onvoldoende is om de natuurwaarden adequaat te beschermen. Het NGB verwelkomt de kritische benadering van adviesbureaus als bijdrage aan de kwaliteit van de branche van groene adviesbureaus: de kritische benadering biedt mogelijkheden om te leren.

De kritische benadering past bij de maatschappelijke functie van groene adviesbureaus die werken aan het verbinden van meerdere maatschappelijke doelen waaronder economisch ontwikkeling, wonen, werken en kwaliteit van de leefomgeving. Maatschappelijke spanningen tussen deze verschillende doelen vertalen zich in een kritische opstelling van belanghebbenden. Groene bureaus zitten midden in dat spanningsveld. Ze zijn zelf geen natuurbeschermers en ook geen facilitators van natuurschadelijke ontwikkelingen; zij dragen zorg voor de invulling van de maatschappelijk gewenste doelen. De kritische benadering door belanghebbenden bewaakt de balans tussen alle maatschappelijke doelen. Deze balans krijgt deels vorm via wetgeving en deels via maatschappelijk debat. De kritische benadering past ook in de tijdgeest waarin de objectiviteit van deskundigen als such ter discussie staat.

Twee niveaus van kritiek

Het geuite gebrek aan vertrouwen kent twee niveaus: gebrek aan vertrouwen in de intenties van bureaus en gebrek aan vertrouwen in de deskundigheid van bureaus. Certificering en protocollering worden vaak aangedragen als mogelijkheden om vertrouwen te bieden.

Werken aan vertrouwen

Tegenover het gebrek aan vertrouwen in de intenties van bureaus plaatst het NGB zijn gedragscode; niet-integer adviseren leidt tot roeyement of weigeren van het lidmaatschap. Onderlinge sociale controle bewaakt, samen met de klachtenprocedure, de integriteit van de leden. Sociale controle is sterk aanwezig: bureaus werken in wisselende combinaties onderling veel samen en werken vaak na elkaar aan eenzelfde project waarbij zij elkaars producten gebruiken.

Ook kunnen bureaus bij dilemma's gebruik maken van het 'ethisch consult' van het NGB.

Certificering en protocollering dwingen geen zuiverheid van intenties af. Ook een andere werkwijze, zoals werken met het vierogenprincipe, zullen gebrek aan vertrouwen niet kunnen wegnemen omdat die voortkomt uit de specifieke maatschappelijke positie van adviesbureaus: zij werken in het spanningsveld van de maatschappelijke afweging tussen meerdere doelen zoals economische ontwikkeling, wonen, werken en kwaliteit van de leefomgeving. In dit spanningsveld, grotendeels gereguleerd door regelgeving, zullen altijd discussies over intenties blijven plaatsvinden. Naar de ervaring van het Netwerk Groene Bureaus worden deze discussie vooral gevoed doordat belanghebbende partijen alle redenen die er toe leiden dat hun doel niet wordt bereikt (waaronder menselijke fouten die - ook binnen de branche van groene adviesbureaus - worden gemaakt, natuuronvriendelijke afwegingsformules binnen de regelgeving, gebrek aan wettelijke bescherming van natuurwaarden) al snel interpreteren als het gevolg van onzuivere intenties van de adviseur. Die fundamentele menselijke eigenschap zal altijd in de discussies een rol blijven spelen.

Werken aan zekerheid

Tegenover het gebrek aan vertrouwen in deskundigheid plaatst het Netwerk Groene Bureaus meerdere vormen van kwaliteitsborging waaronder met nadruk de klachtenprocedure. Daarmee wil het Netwerk Groene Bureaus bijdragen aan het vertrouwen in de branche.

Bureaus die zijn aangesloten bij de brancheorganisatie bieden deskundigheid doordat het lidmaatschap verplicht tot

- het volgen van de gedragscode van het Netwerk Groene Bureaus die aangeeft op welke wijze de leden deskundig, verantwoord, respectvol en integer adviseren op het gebied van natuur en landschap;
- voldoen aan de kwaliteitseisen van het Netwerk Groene Bureaus bij aanmelding voor het lidmaatschap (via toetsing);
- gedurende het lidmaatschap blijven voldoen aan de kwaliteitseisen (via ledentoetsing);
- verplichte deelname aan de klachtenprocedure van het Netwerk Groene Bureaus die open staat voor leden en niet-leden (zoals opdrachtgevers en maatschappelijke organisaties);
- verplichting tot gebruik van door deskundigen erkende methoden zoals het door het NGB ontwikkelde Vleermuisprotocol;
- verplichting tot het gebruik van (nog te ontwikkelen) productdefinities en
- voldoen aan bepaalde opleidingseisen.

Aangesloten bureaus werken continu aan hun deskundigheid via kennisbijeenkomsten en onderling uitwisseling van ervaringen.

Niet voldoen aan de verplichtingen leidt tot sancties en zonodig tot het weigeren of beëindigen van het lidmaatschap.

Meer zekerheid door protocollering

Het Netwerk Groene Bureaus heeft protocollen ontwikkeld en werkt aan verdere protocollering.

De huidige protocollering van het Netwerk Groene Bureaus is gericht op de kernprocessen van de advisering in relatie tot natuurwetgeving: het vaststellen van de aanwezigheid/afwezigheid van beschermde natuurwaarden. Het Netwerk Groene Bureaus ontwikkelde daarvoor samen met de Zoogdiervereniging het Vleermuisprotocol dat beschrijft welk onderzoek nodig is om de kans op aanwezigheid van vleermuizen vast te stellen voor ruimtelijke ordeningsprocedures. Voor andere soortgroepen zijn dergelijke protocollen in concept gepubliceerd.

Andere processen in de advisering zoals het opstellen van een 'quick scan' en het uitvoeren van 'nader onderzoek' zijn niet via uitvoeringsprotocollen voorgeschreven maar worden op hun inhoud en volledigheid gedefinieerd ('productdefinities'). Uitvoeringsprotocollen op het niveau van het proces van advisering leiden tot een keurslijf dat geen recht doet aan de verscheidenheid aan mogelijke situaties in de praktijk. Standaardisering van processen zoals in bijvoorbeeld de bodembranche of laboratoriumsituaties is in de complexe ecologie niet mogelijk. In de ecologie is de benadering 'welke informatie is in deze situatie relevant' effectiever dan de benadering 'is de standaardchecklist afgewerkt'.

Het Netwerk Groene Bureaus werkt in samenspraak met erkende externe deskundigen en controleerbaar voor derden aan protocollen en productdefinities. Het Netwerk Groene Bureaus verkiest daarmee voor het borgen van de inhoud van het product (d.w.z. een inhoudelijke vorm van certificering) boven het borgen van het doorlopen proces (d.w.z. procesgerichte certificering) zoals in ISO 9001 waarin wordt gestuurd op procesresultaten aan de hand van prestatie-indicatoren. Immers, een goed verlopen proces kan leiden tot inhoudelijke foutieve uitkomsten.